

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

III. De Testamentis ad pias causas, aliisque privilegiatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

Q U Æ S T I O III.

De Testamentis ad pias causas, aliisque privilegiatis.

20. **T**estamenta privilegiata dicuntur ea, in quibus vel nulla Juris Civilis solemnitas, vel non tam plena & perfecta, sicut in alijs, requiritur. Et inter hujusmodi Testamenta privilegiata primum sibi locum vendicant Testamenta ad pias causas. Porro *Testamentum ad pias causas* dicitur illud, in quo hæres instituitur pia causa, ut Ecclesia, Monasterium, pauperes: sive, quod principaliter & directè fit ob Dei, & Sanctorum honorem, atque animæ suæ salutem; v. g. quod pro Ecclesijs, aliisque pijs locis, vel in captivorum redemptionem, pauperum aut Religiosorum sustentationem, in mortuorum suffragia, & alia hujusmodi pietatis opera factum est.

Testamenta privilegiata, quæ?
Testamentum ad pias causas, quod?

21. **CONCL. I.** Ut Testamentum ad pias causas sit validum in Foro tum interno, tum etiam externo, non requiruntur necessariò septem testes, aut aliæ solemnitates Juris Civilis, sed sufficiunt ea, quæ sunt de Jure Naturæ, & Gentium; nimirum, ut sit potestas in disponente, capacitas in eo, in cujus favorem disponitur, & libertas in dispositione, simulque adsint duo testes. Ita Covarruvias *cap. 11. de Testam. n. 1.* Lessius *lib. 2. cap. 19. dubit. 2.* èstque communis. Sic enim clarè decisum habetur *cap. Relatum. 12. de Testam.* Unde cum hæc materia sit spiritualis, tenendum est Jus Canonicum in utroque Foro, videlicet tam Ecclesiastico, quam Civili, atque etiam in Terris Romani Imperij: quod ipsum confirmat praxis communiter recepta.

Ad hoc, quantum requiruntur, & sufficiant?

22. **CONCL. II.** Prædicti duo testes in Testamento ad causas pias non sunt de forma substantiali, sed tantum de probatoria; adeoque ejusmodi Testamentum validum est, etiamsi duo testes non fuerint adhibiti, dummodò aliunde constet de mente Testatoris, sua bona ad pias causas relinquentis. Ita Fagnanus *c. Relatum. n. 8. & seqq. de Testament.* Covarruvias *loc. cit. n. 12.* Lessius *lib. 2. cap. 19. dubit. 2.* Layman *lib. 3. tract. 5. cap. 2.* èstque nunc communis Doctorum. Ratio est: quia in Testamentis ad pias causas non procedunt Leges Civiles, ob defectum jurisdictionis: in Jure Canonico autem nullibi habetur Decretum irritans ejusmodi Testamenta, sine duobus Testibus facta ad causas pias; dummodò aliunde certò

Duo testes in Testamento ad pias causas non sunt de forma substantiali, sed probatoria.

constet de mente Testatoris, utputà per propriam ejus scripturam, vel si hæres ipsemet ex ore Testatoris audivit ultimam illius voluntatem, sive certum Legatum relictum ad causas pias. Accedit, quòd in simili Testamentum inter liberos, sive scriptum, sive subscriptum manu Testatoris, valeat quoad liberos absque alio teste, l. Hac consultissima. §. Ex imperfecto. C. de Testam. junctâ Auth. seq. Et conformiter dictis

Hinc scriptum manu Testatoris, valet absque alio Teste.

23. Inferitur I. Validum esse Testamentum, & quaecunque ultimam Voluntatem ad causas pias manu Testatoris scriptam, vel subscriptam, etiamsi nullus testis adhibitus fuerit; modò sufficienter constet, esse Testatoris scripturam. Quia, ut dictum, interventus testium non requiritur ad substantiam Testamenti facti ad pias causas, licet sæpè duo vel tres testes requirantur ad probationem, si aliud probationis genus haberi non possit; ergo, dum sufficienter constat, hanc esse Testatoris scripturam, atque ultimam ejus voluntatem, valebit ad pias causas absque alijs testibus.

Idem, si hæredi certò constet de dispositione ejus ad pias causas.

24. Inferitur II. Si hæredi certò constet, voluntatem Testatoris fuisse, ut aliquid in pias causas expendatur, eundem in Foro conscientie obligatum esse ad satisfaciendum, estò in Foro externo id nequaquam probari possit. Ratio est: quia tunc probatione opus non est, quando de veritate constat. Layman ibidem n. 5. & sequitur ex dictis.

Quid juris, si moriturus cœpit facere Testamentum, & non absolvit?

25. CONCL. III. Si moriturus cœpit facere Testamentum, vel Codicillum, & morte præventus non absolvit, licet secundum alia irritum sit, valet tamen quoad Legata pia, quæ in sua illa imperfecta dispositione jam expresserat. Ita Abbas Panormit. cap. 1. de Succession. ab intestato, Covarruvias cap. 11. de Testam. n. 14. Barbosa, Layman n. 6. & alij. Ratio prioris partis habetur l. Si is, qui, ff. de Testamentis, ubi dicitur, magis cœpisse talem Testamentum facere, quam fecisse. Verùm hoc ipsum patitur quandam limitationem, & valet tale Testamentum, si nomen hæredis jam est expressum: licet secus sit, si quis volens plures hæredes instituere, unius nomen expresserit, & non alterius, ut loc. cit. dicitur, & amplius explicant Juristæ. Ratio secundæ partis est: quia dispositio Juris Civilis quoad Legata ad causas pias non valet, ob rationes proximè e) dictas.

(e) Num. 21. & 22. Solvitur instantia.

26. Neque obstat: quòd talis Testator adhuc potuerit immutare dispositionem suam. Resp. enim, quamvis id fieri potuisset, tamen re ipsâ illud factum non esse; unde cum Testator actu

actu nullam mutationem significaverit, naturali pariter, & Canonico jure debent talia pia Legata firma permanere; eò præsertim, quòd sint pro remedio animæ Testatoris jam defuncti.

27. Quæres, an credendum sit Parocho, vel Confessario, qui post mortem Parochiani, vel confitentis sui, producit schedulam continentem Legata quædam ad pias causas, quam hominem illum, antequàm discederet, scripsisse, vel dictasse asseverat; & num talis dispositio pro ultima legitima voluntate haberi debeat? Resp. I. Si manus Testatoris agnoscitur, vel duobus testibus probari potest, tunc pia ejus voluntas omnimodis est executioni mandanda: cujus ratio patet ex dictis num. 21. & 23.

An credendum Parocho, vel Confessario circa Legata pia à defuncto relicta?

28. Resp. H. Si ipsemet Parochus, vel Confessarius Legata annotavit, non creditur illi sine alio teste. Ratio est: quia juxta illud Salvatoris, Math. 18. & Luc. 17. *In ore duorum, vel trium testium stat omne verbum.* Unde illud commune dictum, *Vox unius, vox nullius*, arg. c. Licet. & c. In omni. & c. Veniens. de Testibus, junctâ l. Jurisjurandi. C. eod. Hinc monendi sunt Parochi, aliisque Confessarii, ut ultimas ejusmodi dispositiones ad pias causas non suscipiant, nisi advocatis duobus saltem testibus, masculis aut fæminis; quamquàm etiam unus cum Parocho sufficere poterit, uti notat Layman ibidem.

Cautela circa hoc observanda.

29. Rectè tamen citatus Auctor cap. 5. n. 20. advertit, ad hoc, ut Confessarii, præsertim Religiosi, maiore spiritûs libertate, & fructu, hominum animas juvare possint, plerumque non expedire, quòd confectio Testamentorum ipsi intersint, aut Testatori in particulari suadeant, quibus hæreditas vel Legata relinquere debeant, præsertim propriis Ecclesijs aut Conventibus, sed expedit fermè in genere tantùm pias dispositiones commendare: nisi Testator consilium petens dirigendus sit, ipsique explicandum, quidnam consideratis omnibus honestius, & ad animæ suæ salutem utilius, Deoque gratius existimetur.

Confessarii non facile interesse debent confectio Testamenti, &c.

30. CONCL. III. Quantum ad alia Testamenta privilegiata attinet, secundum inter ea locum obtinet Testamentum inter liberos; id est, illud, quòd à patre, matre, aliòve utriusque sexûs ascendente inter liberos conditum est: valet enim, licet sit imperfectum, & Juris solemnitate destitutum, utputà quia non interfuerunt septem testes, vel non rogati, aut non masculi &c. dummodò adhuc voluntas Testatoris sufficienter sit declarata. Ita omnes Doctores: estque expressum l. Hac consultissima. §. Ex imperfecto. C. de Testam. cujus verba n. 12. relata sunt.

Testamentum inter liberos est privilegium.

Testamen-
tum milita-
re est privi-
legiatum,
quomodo?
& quando?

31. Tertium locum inter privilegiata tenet Testamentum militis, quod in bellica expeditione constitutus condidit: nam milites ejusmodi habent privilegium, ut testari valeant, quomodo possunt ac volunt. Et ideo, quod in vagina, vel clypeo, aut in pulvere inscripserint gladio, sub ipso tempore, quo in prælio vitæ sortem derelinquunt, habetur pro Testamento valido, *text. clar. l. Milites. C. de Testamento militis. & §. 1. & seq. Instit. eod. Intellige*, dummodò de hac eorum voluntate ultimâ legitimè coniter, aut ea per duos testes probari possit. Verùm hæc doctrina procedit duntaxat de militibus, dum actu sunt in castris, seu in actuali expeditione bellica: nam domi existentes tenentur testari juxta leges communes, *l. Ne quidem. C. eod.* Testamentum tamen, quod in castris fecerunt, non jure communi, sed juxta privilegium militare, post missionem honestam sibi factam, intra annum tantum valet, *l. Ex testamento. C. de Testam. milit. & §. Sed hæc. Instit. eod.*

Testamen-
tum ad Acta,
est privile-
giatum.

32. Quartum locum inter privilegiata tenet Testamentum coram supremo Principe factum, vel eidem per oblatas preces insinuatum, atque ad Acta (ut loquuntur) publica repositum: valet enim absque solemnitate testium; dummodò per sublequens Testamentum non revocetur, neque alius error intervernerit præter defectum testium, *l. Omnium. C. de Testamento.* Siquidem Princeps superat omnes solemnitates testium, ac subscriptionum, ejusque præsentia facit cessare omnem fraudem: simulque apud Acta, nec non coram iudice, semper præsumitur adesse multitudo hominum.

Quid liceat
non inibus
rusticis?

33. Quintò hominibus rusticis concessum est *L. ult. C. de Testamento* ut in locis, in quibus est raritas Litteratorum, non teneantur attendere ad Legum subtilitates, sed possint testari secundum eorum consuetudinem: ita tamen, ut adhibeantur septem testes, si ibi reperiantur; sin autem in eo loco minimè inventi fuerint septem testes, sufficiant quinque, non autem pauciores.

Quid juris
de Testa-
mento tem-
pore pestis?

34. De Testamento tempore pestis condito dubitant, & varient Doctores, utrum valeat cum minore numero testium, quam septem. Verùm alicubi Constitutiones municipales, ac præsertim Bavaricæ, expressè declarant, valere ejusmodi Testamentum coram quinque testibus factum à quocunque in loco, qui ob pestis vehementiam est bannifatus; vel si locus necdum quidem sit bannifatus, Testator tamen actu est peste infectus.

35. Tan-

35. Tandem notandum, quòd hæcenus dicta locum duntaxat habeant loquendo secundum Jus commune Cæsareum, & seculis specialibus locorum consuetudinibus, statutis, & aliorum Regnorum legibus. Nam in Terris temporali jurisdictioni Papæ, seu Ecclesiæ subjectis, sufficit facere Testamentum secundum formam Juris Canonici, id est, coram Parocho, & duobus aut tribus testibus, c. *Cùm esses, de Testam.* Siquidem, ut habetur Matth. 18. *In ore duorum, vel trium testium stat omne verbum.* Sic etiam Venerijs, & Viennæ in Austria, duos testes sufficere ajunt: ut taceantur specialia quorundam locorum privilegia, statuta, & consuetudines, vi quarum nonnullæ solemnitates ibidem in Testamentis remissæ sunt.

Limitatio
notabilis
suprà dicto-
rum.

Q U Æ S T I O IV.

An omnes, præsertim Religiosi, eorumque Novitij, testari possint?

36. **C**ONCL. I. Omnibus hominibus libera facultas est de bonis suis testandi, nisi Jure prohibeantur. Ita certa, & communis. *Nihil enim est, quod magis hominibus debeat, quam ut suprema voluntatis (post quam jam aliud velle non possunt) liber sit stylus, & licitum, quod iterum non redit, arbitrium, ut dicitur L. 1. C. de Sacrosanctis Ecclesijs.* Posunt omnes homines testari, nisi Jure prohibeantur.

37. Additur tamen limitatio, nisi Jure prohibeantur. Nam in primis aliqui prohibentur Jure naturali facere Testamentum, eò quòd careant usu rationis: uti sunt infantes; item furiosi & amentes, nisi pro tempore, quo habent lucida intervalla, l. *Furiosum, C. Qui testamenta facere possunt.* Deinde alij testari prohibentur Jure positivo: ut filij, ac filix adhuc sub paterna potestate existentes; nisi habeant bona castrensia, vel quasi castrensia. Item impuberes: prodigi à Judice declarati, quibus nempe bonorum administratio est interdicta: surdi & muti simul à natura: Rei criminis læsæ Majestatis, vel proditionis Patriæ, & nonnulli alij, qui referuntur cum §. 1. ac seqq. *Instit. Quibus non est permittum facere testamentum;* cum alijs in locis utriusque Juris. Verùm cæteris dimissis, quantum attinet Theologiam Moralem, Quæstio præcipua est de Regularibus, nec non & Clericis Beneficiarijs. Quales Jure prohibeantur testari?